

УДК 378.147.091.33-027.22:7

Барановська Ірина, Барановський Дмитро Педагогічна практика з мистецтва як простір творчої самореалізації майбутнього вчителя. *Освіта в часи кризи: інновації, стійкість та український досвід : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (3 жовтня 2025 року) : збірник тез / ред.кол. : В. П. Андрущенко (голова) [та ін.]. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова. 2025. 544 с. С. 13 -16

Автори

Барановська Ірина, Барановський Дмитро
Baranovska Iryna, Baranovskyi Dmytro

Назва

Педагогічна практика з мистецтва як простір творчої самореалізації майбутнього вчителя

Teaching practice in art as a space for the future teacher's creative self-realization

Ключові слова

педагогічна практика; мистецька освіта; творча самореалізація; майбутній учитель; професійна ідентичність; креативність; між предметна інтеграція; 3D-моделювання; національне мистецтво; soft skills.

teaching practice; arts education; creative self-realization; future teacher; professional identity; creativity; interdisciplinary integration; 3D modeling; national art; soft skills.

Анотація

У статті розглянуто педагогічну практику з мистецтва як важливий компонент професійної підготовки майбутніх учителів у контексті особистісно зорієнтованого та компетентнісного підходів сучасної вищої педагогічної освіти. Наголошено, що мистецька практика створює умови для творчої самореалізації студентів, сприяє формуванню їхньої педагогічної та мистецької ідентичності, розвитку креативності, рефлексивного мислення та професійної ініціативи. Акцентовано на багатофункціональності мистецтва як освітнього простору, що поєднує ролі вчителя, митця, організатора й наставника. Окрему увагу приділено інтеграції цифрових технологій, зокрема 3D-моделювання, які розширюють можливості художньої діяльності та сприяють міждисциплінарним зв'язкам. Підкреслено важливість національного мистецького контексту та розвитку гнучких навичок як чинників професійного становлення майбутнього педагога. Показано, що педагогічна практика виступає цілісним простором інтеграції знань, творчості, ціннісних орієнтацій і соціального досвіду, забезпечуючи формування сучасного, креативного й духовно-культурно зрілого вчителя

The article examines teaching practice in the arts as an essential component of the professional training of future teachers within the framework of learner-centered and competence-based approaches in modern higher pedagogical education. It emphasizes that arts-related practice creates conditions for students' creative self-realization, contributes to the formation of their pedagogical and artistic identity, and fosters the development of creativity, reflective thinking, and professional initiative. The multifunctional nature of art as an educational space is highlighted, combining the roles of teacher, artist, organizer, and mentor. Special attention is given to the integration of digital technologies, particularly 3D modeling, which expands artistic possibilities and strengthens interdisciplinary connections. The importance of the national artistic context and the development of soft skills is underlined as key factors in the professional growth of future educators. The article demonstrates that teaching practice serves as a holistic space integrating knowledge, creativity, values, and social experience, thereby shaping a modern, creative, and culturally mature teacher.

Текст

У сучасній системі вищої педагогічної освіти дедалі більшого значення набувають особистісно зорієнтований та компетентнісний підходи до підготовки майбутніх учителів. У фокусі уваги – не лише формування фахових знань і вмінь, а й створення умов для розкриття творчого потенціалу студентів. В умовах освітньої реформи та впровадження концепції Нової української школи важливо готувати вчителя, який здатний мислити нестандартно, діяти креативно та бути прикладом духовно-культурного зростання для своїх учнів.

У цьому контексті педагогічна практики з мистецтва постає не лише інструментом професійної підготовки, а й повноцінним простором для творчої самореалізації майбутнього вчителя. На нашу думку, практика з мистецтва «є важливим етапом становлення педагогічної ідентичності, що поєднує навчання, мистецьку діяльність і професійний саморозвиток студента» [1].

Педагогічна практика забезпечує важливий зв'язок між теоретичною підготовкою та реаліями освітнього процесу. В ході її проходження студенти опановують уміннями планувати, організовувати та проводити уроки мистецтва, беруть участь у творчих проєктах, гуртковій роботі, налагоджують комунікацію з учнями та колегами. В процесі такої діяльності формується цілісна педагогічна особистість із власним стилем викладання, рефлексивним мисленням і готовністю до інновацій.

Особливе місце посідає мистецтво як простір самореалізації та особистісного зростання. Багатофункціональність педагогічної практики з мистецтва у початковій школі дозволяє студенту виконувати одразу кілька ролей – учителя, митця, організатора, наставника. Саме в мистецтві, на нашу думку, студент має змогу «діяти як митець, дослідник і педагог водночас» [2,

187]. Участь у творчих колективах, розробка уроків, підготовка виставок, концертів, свят і тематичних тижнів – усе це посилює внутрішню мотивацію до самовдосконалення, формує професійну ініціативу й відповідальність.

Мистецька практика також формує здатність до міждисциплінарної інтеграції. Майбутній педагог опановує вміння поєднувати музику, образотворче мистецтво, театральне мистецтво, хореографію, застосовувати інноваційні методи й цифрові інструменти. Цей досвід розширює професійний горизонт і збагачує педагогічний інструментарій.

Особливої актуальності набуває використання цифрових технологій у мистецькій освіті, зокрема 3D-моделювання, яке створює нові можливості для творчої самореалізації майбутніх учителів. Наш досвід переконує, інтеграція технологій 3D-моделювання в освітній процес дозволяє студентам не лише розвивати технічні навички, а й мислити просторово, працювати з формою, кольором, матеріалом у віртуальному середовищі, що сприяє формуванню власного мистецького стилю. Така практика активізує креативність, стимулює самостійний пошук художніх рішень і поглиблює міждисциплінарні зв'язки. Участь у розробці 3D-проектів під час педагогічної практики дає змогу студентам проявити себе в ролі митця, дизайнера й інноватора, що відповідає запитам сучасної мистецької освіти [3].

Варто окремо підкреслити значення національного мистецького контексту. Т. Коваль і О. Граб наголошують, що залучення до народного музичного мистецтва стимулює розвиток творчої особистості майбутнього вчителя, а також сприяє формуванню його як носія та транслятора національних цінностей [4]. Студенти, які активно долучаються до народного мистецтва в процесі навчання (участь у творчих колективах), з більшою готовністю інтегрують цей досвід у практичну діяльність з дітьми.

Окрему роль у розвитку педагогічної самореалізації відіграють гнучкі навички (soft skills): комунікативні, організаторські, емоційно-ціннісні. Як зазначає Л. Старовойт, саме художньо-ігрова взаємодія з учнями на уроках мистецтва створює простір для педагогічної імпровізації, емоційного контакту та творчого самовираження вчителя [5]. Такий досвід дозволяє студенту не лише адаптуватися до різних педагогічних ситуацій, а й відчувати себе активним учасником культурно-освітнього процесу. У процесі практики студент не просто виконує функціональні обов'язки, а й поступово вибудовує власну педагогічну ідентичність. Взаємодія з учнями, батьками, педагогічним колективом, рефлексія над власною діяльністю дозволяють йому усвідомити свою роль як учителя й культурного провідника. Це сприяє формуванню ціннісних орієнтирів, професійної етики, педагогічного такту – рис, що лежать в основі самореалізованої творчої особистості педагога.

У процесі проходження педагогічної практики студент формує власну професійну ідентичність, здобуває досвід саморефлексії, поглиблює ціннісне ставлення до професії. Вона забезпечує інтеграцію знань, творчості, рефлексії, особистісного розвитку й соціального досвіду. Таким чином, практика стає потужним ресурсом формування сучасного вчителя –

креативного, емоційно зрілого, компетентного, здатного надихати дітей і плекати їх через мистецтво.

Список використаних джерел:

1. Барановська І.Г. *Педагогічна практика з мистецтва у початкових класах закладів загальної середньої освіти: методичні рекомендації*. Вінниця: ВДПУ, 2025. 51 с.
2. Барановська І.Г. Мистецтво – джерело художньо-творчої самореалізації студентів педагогічних ВНЗ. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 38. 2014. С. 186–190.
3. Барановська І., Барановський Д. Впровадження технологій 3D-моделювання в освітній процес підготовки здобувачів технічних та мистецьких спеціальностей. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. 2024, №17. С.1-17
4. Коваль Т.В., Граб О.Д. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога засобами народного музичного мистецтва. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. Вип. 74. 2021. С.211-215
5. Старовойт Л.В., Ільчук Т. Художньо-ігрова взаємодія вчителя та дітей як засіб творчої самореалізації . *Актуальні проблеми мистецької освіти*. 2024. С. 65-66